

derna diskuteras, och Jansson understryker likheten i båda ländernas utveckling efter 1809, vilket också beror på att de svenska lageditionerna också gavs ut i Finland. Vardagslivet avslöjar också en kontinuitet och likhet; både i Finland och i Sverige lägger vi vår post i gula brevlådor medan normmän och danskar nyttjar röda, vi har femsiffriga postnummer i Sverige och Finland medan längre västerut används fyrsiffriga etc. Vardagens detaljer kan berätta mycket. Den likartade konstitutionella utvecklingen i Sverige och Finland behandlas även i antologins sista artikel av professorn i historia vid Åbo akademi, Max Engman. I hans essä lyfts också likheterna mellan Finland och Ryssland fram – t.ex. att Ryssland och Finland har samma spårvidd för järnvägen, som skiljer sig från spårvidden i övriga Europa och hindrade samtrafiken med Sverige över Haparanda. Likaså delades i Finland milen in i den ryska enheten verst. Engman lanserar sin modell av tre storregioner i Finland som överskrider nationella gränser: den botteniska regionen, som omfattar båda sidor av Bottniska viken och är Stockholmsorienterad, den baltiska, som innefattar Finska vikens båda kuster med Sankt Petersburg som en metropol, och slutligen inlandet, som kan orientera sig mot Stockholm, Sankt Petersburg och Helsingfors.

Även Klas Nyberg, ekonomhistoriker, poängterar det historiska perspektivet i sin undersökning av vilka ekonomiska konsekvenser riksdelen fick för den privata egendomsöverföringen. Den som ägde egendomar både i Finland och i Sverige tvingades välja land efter 1809. Ann-Catrin Östman, historiker vid Åbo akademi, koncentrerar sig på de skiftande villkoren för jordbruket i de båda länderna, och diskuterar varför det som beskrivits som en agrar revolution i Sverige, i Finland har tolkats på ett försiktigare sätt. Hon påpekar också att man ofta i Sverige glömt bort de finländska regionernas betydelse för livsmedelsförsörjningen i Sverige, både före och efter 1809.

Språkets betydelse som identitetsmarkör diskuteras av sociologen Matti Similä, där språket och synen på finskt och svenskt, finnar och svenskar, också knyts till skolböcker från olika regioner och deras framställning av historien. Medan man i svenska historieböcker lyfter fram demokratisering och modernisering efter 1809, skildrar man i de finska läroböckerna nationsbyggandet.

Anders Björnsson, Eva Silvén och Charles Westin koncentrerar sig på 1900-tal och nutid i sina texter. Anders Björnsson, författare och chefredaktör för *Baltic Worlds*, lyfter fram gemensamma drag i Sveriges och

Finlands politiska kulturer, men framhåller också att geografisk närhet och det faktum att länderna en gång hört samman inte behöver betyda att de är så lika idag. Etnologen Eva Silvén behandlar 2000-talets nationella minoritetspolitik i Sverige, med sverigefinnar och tornedalingar i centrum, samt hur minoriteter behandlats i Nordiska museets samlingar. Charles Westin, professor emeritus, som lett Centrum för forskning om internationell migration och etniska relationer, har i sitt inlägg framtiden i fokus och diskuterar snarare internationella migrationsströmmar i allmänhet än de specifikt svenskfinska. Hans bidrag skiljer sig därmed från de övriga, och ligger väl långt från antologins huvudspår Sverige-Finland. *Svenskfinska relationer. Språk, identitet och nationalitet efter 1809* ger ibland ett lite spretigt intryck, men de enskilda essäerna är överlag intressanta och lyfter fram många spännande perspektiv i de svenskfinska relationerna de senaste seklerna.

Eva Helen Ulvros, Lund

Bengt af Klintberg: *The Types of the Swedish Folk Legend*. Folklore Fellows' Communications 300. Helsinki 2010. 501 s. ISBN 978-951-41-1053-5.

Att skapa en katalog över svenska folksånger är en nästintill omöjlig uppgift. *The Types of the Swedish Folk Legend* vittnar inte bara om Bengt af Klintbergs omfattande kunskaper: ämnet utan också om en särdeles omfattande arbetsinsats. Boken, publicerad som nummer 300 i den ansedda serien Folklore Fellows' Communications, kommer inte bara att bli ett standardverk för forskare som intresserar sig för sänger utan förtjänar också att spridas till den intresserade allmänheten.

Förutom att ha gått igenom stora delar av de otryckta folkminnesamlingarna vid arkiven i Göteborg, Lund, Uppsala och vid Nordiska museet har författaren excerperat tryckt litteratur, tidskrifter som *Folkminnen och folktankar* och omkring 150 böcker, huvudsakligen sägensamlingar. Sammanlagt har Bengt af Klintberg identifierat och systematiserat omkring 1800 svenska sägentyper. Flertalet är spridda över ett stort geografiskt område, även om också mer lokalt förekommande sänger är upptagna i boken. Fokus ligger på 1800- och det tidiga 1900-talets sägenbestånd, men också äldre belägg återfinns i boken. Med andra ord rör katalogen allmogesamhällets sänger; nutida sänger har författaren istället behandlat i böcker som *Rättan i pizzen* (1986),

Den stulna njure (1994) och *Glitterspray & 99 andra klintbergare* (2005). Ordet ”svenska” i boktiteln syftar inte på sägner från Sverige. Istället behandlas också svenskspråkiga sägner från Finland medan t.ex. sägner som framförts av bl.a. samiska eller finskspråkiga minoriteter i Sverige inte har tagits med. Avgränsningen, skriver af Klintberg, är således språklig, inte politisk eller geografisk.

Själva sägenkatalogen består av 24 delar. Mytiska sägner finns förtecknade under övergripande kategorier som ”C. Döden och de döda”, ”E. Skogsväsen”, ”L. Djävulen” och ”N. Häxor”. Boken innehåller dock även uppgifter om historiska och kulturhistoriska sägentyper under kategorier som ”S. Pesten och andra farsoter”, ”W. Krigstid”, ”Y. Brott och straff” och ”Z. Ovanliga människor”. Härigenom är af Klintbergs katalog bredare än t.ex. Waldemar Liungmans *Sveriges sägner i ord och bild* I–VII (1957–69) och nordiska motsvarigheter som Reidar Th. Christiansens *The Migratory Legends* (1958) och Lauri Simonsuoris *Typen- und Motivverzeichnis der finnischen mythischen Sagen* (1961).

Bengt af Klintberg inleder varje övergripande kategori med en kort beskrivande text om sägnerna och eventuella trosföreställningar kopplade därtill. I introduktionerna återfinns också hänvisningar till den viktigaste litteraturen om ämnet. Själva sägentyperna är därefter sorterade efter motiv. Förutom en beskrivning av själva sägnen ges också information om dess utbredning, närmare bestämt från vilka landskap belägg har återfunnits. Härutöver finns uppgifter om var man finner belägg på sägnen, både otryckta i de fyra ovannämnda traditionsarkiven och tryckta i sägensamlingar och andra materialpublikationer. Hänvisningar till studier om såväl den aktuella sägnen som andra sägenkataloger ges även. I introduktionen till respektive övergripande kategori och i anslutning till de olika sägentyperna återfinns också korshänvisningar, t.ex. i de fall olika övernaturliga väsen figurerat i samma sägen.

Möjligheterna att använda *The Types of the Swedish Folk Legend* är i det närmaste obegränsade. För mig, som anställd vid ett traditionsarkiv, har katalogen redan blivit ett viktigt arbetsredskap. För att nämna några exempel kunde jag med hjälp av katalogen snabbt ge en student en överblick över sägner rörande svenska kungar i allmänhet och Karl XII i synnerhet. På motsvarande sätt kunde en historiker som besökte arkivet snabbt bilda sig en uppfattning om sägner rörande farsoter. Som ett led i min egen forskning har jag tack vare katalogen snabbt kunnat få information om några

olika sägenmotiv rörande Blåkullafärder. Bara genom att bläddra i katalogen har jag också fått idéer till flera artiklar om såväl enskilda sägner som mer övergripande frågor vilka inbegriper flera olika sägentyper. Förutom att utgöra en nyckel till folkminnesarkivets samlingar utgör alltså *The Types of the Swedish Folk Legend* en inspirationskälla och en bra grund för vidare forskning på området.

Som påpekats ligger ett oerhört stort arbete bakom *The Types of the Swedish Folk Legend*. Boken är också mer omfattande än flertalet av sina internationella motsvarigheter. Samtidigt utgör den givetvis inte en fullständig förteckning över svenska folksägner; säkerligen kommer fler belägg, tryckta som otryckta, och nya sägentyper att kunna tillfogas på sikt. Ett sätt att underlätta uppdateringar av katalogen och samtidigt utveckla projektet vore att också publicera hela katalogen på internet. I en digital version skulle man inte, såsom är fallet med en bok, behöva tänka på att begränsa omfånget, t.ex. skulle mer detaljerade hänvisningar till arkivmaterial kunna infogas framöver, liksom konkreta exempel på uppteckningar av respektive sägentyp. Även om boken redan innehåller ett utmärkt innehållsregister skulle en publicering på internet också ge bättre sökmöjligheter. Sist men inte minst tror jag att en internetversion av katalogen skulle innebära att den upptäcks och används av betydligt fler. För visserligen garanterar en publicering i Folklore Fellows' Communications att katalogen får en internationell spridning men sannolikt också att få utanför den akademiska världen kommer att upptäcka den. Kort sagt förtjänar *The Types of the Swedish Folk Legend* en vidare spridning och att tillgängliggöras också för den intresserade allmänheten. Givetvis bör ett exemplar av boken också stå i varje folkloristiskt intresserad forskares bokhylla!

Fredrik Skott, Göteborg

Carin Bergström: *Stina Piper. Grevinna i 1700-talets Sverige*. Atlantis, Stockholm 2007. 263 s., ill. ISBN 978-91-7353-186-3.

Grevinnan Christina Charlotta Piper, Stina kallad, föddes 1734 och gick ur tiden år 1800. Under sin levnad fick hon uppleva den största glädje och den djupaste sorg. Att hon överlevde rent mentalt kan vara svårt för oss i vår tid, så präglad av psykologi, psykiatri och terapeutiska behandlingar, att förstå. Men varje tid har sina lösningar på olika slags problem och ännu hade